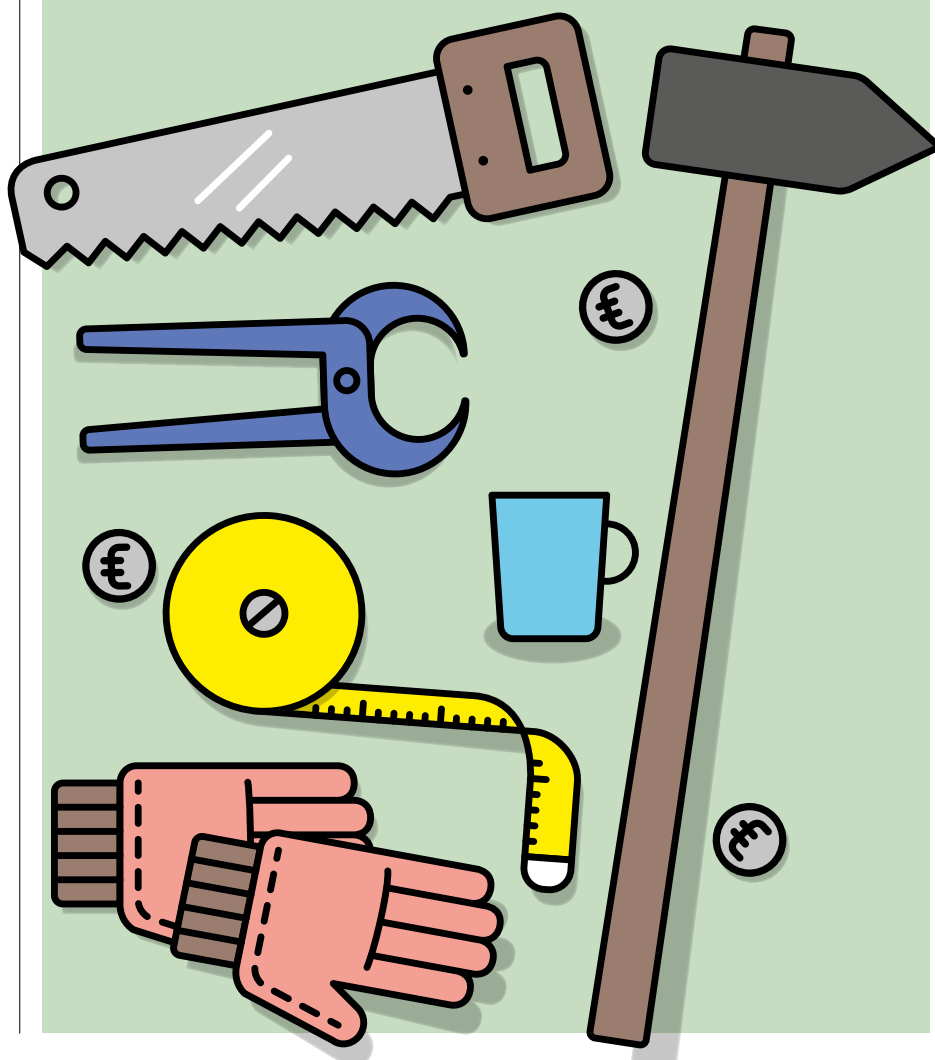

MET DEZE TOOLS LUKT HET

Lijfrente repareren

Als het goed is, behaal je met een lijfrente belastingvoordeel. Maar in de praktijk valt dat voordeel vaak tegen. Met onze toolkit ga je de meest voorkomende problemen te lijf.

TEKST PAUL VAN DER KWAST ILLUSTRATIES ROBERT VULKERS

» EEN LIJFRENTTE IS EEN MANIER

om op eigen houtje pensioen op te bouwen. Veel zzp'ers en andere ondernemers maken er gebruik van, en ook steeds meer werknemers die geen of hooguit een karige pensioenregeling hebben. Fiscaal gezien werkt een lijfrente net zoals een werkgeverspensioen. De inleg is aftrekbaar en de uitkeringen worden belast. Bovendien valt het opgebouwde tegoed in box 1 en niet in box 3, zodat je er geen vermogensbelasting over betaalt.

Hoewel de voordelen op papier duidelijk zijn, vallen die in de praktijk soms tegen. Dat komt omdat de regels complex zijn en geregeld veranderen. Daardoor leggen sommigen meer in dan ze kunnen aftrekken. Of ze worden geconfronteerd met een belastingtarief van 72% als ze met de lijfrente willen stoppen. We bespreken de meest voorkomende lijfrente-problemen én oplossingen.

Nijptang

PROBLEEM: ik heb meer ingelegd dan ik kan aftrekken

De jaarlijkse inleg voor een lijfrentepolis of -rekening is in principe aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. De uitkeringen worden dan na je pensionering belast. Maar sommige pensioenspaarders kunnen hun inleg niet of maar voor een deel aftrekken. Zij hebben meer ingelegd dan hun zogeheten jaarruimte, het bedrag dat maximaal aftrekbaar is. Vervolgens worden de uitkeringen volledig belast, omdat de Belastingdienst ervan uitgaat dat de inleg volledig is afgetrokken. Zo betaal je dubbel belasting, en dat is natuurlijk niet de bedoeling.

Dat er meer wordt ingelegd dan de jaarruimte, komt veel voor bij oudere lijfrentepolissen, waarbij de premie gedurende de hele looptijd vastligt. Bij een bancaire - of beleggingslijfrente bepalen rekeninghouders elk jaar opnieuw hoeveel ze inleggen. En dat nodigt ook uit tot het jaarlijks opnieuw berekenen van de jaarruimte (zie het kader 'Hoe doe je dat?', pagina 13).

Saldoverklaring

De bank of verzekeraar die je lijfrente gaat uitkeren, houdt loonheffing in over de uitkeringen. Met een saldoverklaring (ook wel 'verklaring niet-afgetrokken premies of bedragen') vraag je hem om geen loonheffing in te houden. Met een saldo-verklaring wordt de niet-afgetrokken inleg niet belast. Over dat bedrag betaal je ook geen bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw) van 5,75% per jaar. Over het rendement betaal je wel inkomstenbelasting en premie Zvw. Je betaalt dat pas nadat de niet-

afgetrokken inleg helemaal is verrekend.

VOORBEELD

Als Iris met pensioen gaat, staat op haar lijfrenterekening €50.000. Ze heeft in totaal €36.000 ingelegd, de rest is beleggingsrendement. De uitkerende instelling houdt in principe belasting in op alle uitkeringen. Stel dat ze €30.000 inleg heeft afgetrokken en €6000 niet. Als ze aan de uitkerende bank of verzekeraar een saldoverklaring van de Belastingdienst stuurt, houdt de aanbieder over de eerste €6000 aan uitke-

ringen geen loonheffing in. Ook als je geen saldoverklaring hebt, kun je voorkomen dat je dubbel belasting betaalt. Je doet dat door in je aangifte inkomstenbelasting de uitkeringen handmatig te verlagen met de niet-afgetrokken inleg.

VOORBEELD

Iris heeft ervoor gekozen om de €50.000 op haar lijfrenterekening in 5 jaar te laten uitkeren. Ze krijgt €10.000 per jaar. Omdat ze €6.000 niet heeft afgetrokken, vult ze in haar belastingaangifte in het eerste uitkeringsjaar niet €10.000 in als

uitgekeerd bedrag, maar €4.000. Dat is de uitkering minus de niet-afgetrokken inleg van €6000. Verder vult ze het volledige bedrag aan ingehouden loonheffing in. Als de Belastingdienst hiermee akkoord gaat, krijgt ze de te veel ingehouden loonheffing terug. Als de fiscus om meer informatie vraagt, moet je – net als bij het aanvragen van een saldo-verklaring – met documenten aantonen dat je de inleg niet volledig hebt afgetrokken. Voor de inleg vanaf 2010 geldt dat je jaarlijks maximaal €2269 premie mag aftrekken.

VOORBEELD

Pamela (56) heeft in 1995 als zzp'er een lijfrentepolis afgesloten en legt elk jaar €2000 in. Inmiddels verdient ze in loondienst €60.000 bruto per jaar en bouwt ze via haar werkgever pensioen op. De zogeheten factor A bedroeg vorig jaar €812. Ze berekent haar jaarruimte als volgt (voor uitleg over de berekening, zie het kader 'Hoe doe je dat?' op pagina 13):

Jaarruimte 2021 = 13,3% * (€60.000 -/- €12.672) - 6,27 * €812 = €1203. Dat betekent dat Pamela dit jaar €1203 mag aftrekken. De overige €797 (€2000 - €1203) is niet aftrekbaar.

OPLOSSING

Pamela kan drie dingen doen om te voorkomen dat ze over hetzelfde bedrag twee keer belasting betaalt:

► In 2021 legt ze maar €1203 in. Ook in de jaren erna legt ze hooguit de jaarruimte in.

► In 2021 legt ze de afgesproken €2000 in en vraagt een saldoverklaring aan (zie kader 'Hoe doe je dat?'). Het geld blijft dan in de lijfrente zitten en wordt niet belast bij uitkeren.

► Ze vraagt bij de Belastingdienst een 'verklaring geruisloze terugstorting' aan. Daarmee kan ze aantonen dat ze meer heeft ingelegd dan ze kan aftrekken. Deze verklaring stuurt ze vervolgens aan de financiële instelling waar haar lijfrente loopt, met het verzoek het te veel betaalde bedrag terug te storten. De bank of verzekeraar is trouwens niet verplicht dat ook daadwerkelijk te doen.

Meetlint

PROBLEEM: inhaal- of reserveringsruimte

Je mag niet-gebruikte jaarruimtes van de afgelopen 7 jaar – dus van 2014 tot en met 2020 – gebruiken om extra in te leggen.

Deze inhaalruimte is in 2021 beperkt tot €7489 (als je bent geboren voor 31 augustus 1964 is dat €14.785). Maar pas op: het komt regelmatig voor dat pensioenspaarders zich aan deze maxima houden, maar toch niet de hele inleg kunnen aftrekken.

OPLOSSING

Dat dit soms misgaat, komt doordat er naast het maximum van €7489 (of €14.785) nog een beperking is. De inhaalruimte mag namelijk ook niet hoger zijn dan 17% van de zogeheten pensioengrondslag, dat is het inkomen in 2020 minus de franchise van €12.672. Het laagste bedrag telt. Deze beperking is vooral van belang als je het afgelopen jaar duidelijk minder verdiende dan in eerdere jaren. Dat is voor veel zzp'ers sinds de corona-uitbraak begin 2020 het geval. Vraag voor het niet-aftrekbare bedrag een saldoverklaring aan of een verklaring geruisloze terugstorting (zie toelichting in het kader 'Hoe doe je dat?' op pagina 13). →

► Wim Rijnsburger (72):

'Omdat ik een aantal "pensioenbreuken" heb gehad, sloot ik in 2004 bij ASR een lijfrenteverzekering af. Ik heb daar jarenlang €500 per maand voor betaald. Toen ik op mijn 62e wilde stoppen met werken, liep de lijfrenteverzekering nog 3 jaar door. Ik had toen natuurlijk kunnen stoppen met premie betalen, maar dan zou de garantie vervallen dat ik minimaal mijn inleg terugkrijg. Dat vond ik geen prettig idee. Ik ging ervan uit dat ik met een saldoverklaring kon voorkomen dat belasting zou worden ingehouden over de niet-afgetrokken premies. Later bleek dat de maximaal verrekenbare premies sinds 2010 nog maar €2269 per jaar zijn, zodat ik over een deel van mijn inkomen dubbel belasting betaal. Ik heb bij de Belastingdienst nog een beroep gedaan op coulance en bij de Nationale ombudsman op de hardheidsclausule, maar tevergeefs.'

VOORBEELD

Harold (31) is al jaren zzp'er en heeft in 2019 een lijfrenterekening geopend. Hij heeft nog €5000 aan niet-gebruikte jaarruimtes uit de jaren 2014 tot en met 2016. Door corona zakte zijn jaaromzet in 2020 in van €70.000 naar €25.000. Hoewel hij dus nog €5000 jaarruimte over heeft, mag hij vanwege zijn lage inkomen in 2020 maar €2096 aan inhaal- of reserveringsruimte inleggen. Namelijk $17\% \times (\text{€}25.000 - \text{€}12.672) = \text{€}2096$. De oplossing is om een deel van die €5000 in latere jaren af te trekken.

Zaag

PROBLEEM: ik wil mijn lijfrente afkopen

Als je van je lijfrente af wilt, kun je hem stopzetten door hem af te kopen. Je betaalt dan inkomstenbelasting over de afkoopsom. Als dit bedrag hoger is dan €4547, betaal je daarbovenop 20% revisierente. De revisierente is geen boete zoals soms wordt gedacht, maar een rentevergoeding voor het belastinguitstel dat je hebt gekregen.

OPLOSSING

Er zijn drie manieren om de belastingdruk te beperken.

► Bij het berekenen van de afkoopwaarde kun je rekening houden met niet-afgetrokken premies. Je mag deze van de waarde aftrekken bij de aangifte inkomstenbelasting (zie het kader 'Saldoverklaring' op de vorige pagina).

► Je koopt de lijfrente af binnen tien jaar nadat je ermee bent begonnen. Dan is de revisierente namelijk lager dan 20%. Met de tool op tinyurl.com/ revisierente bereken je hoe hoog de revisierente is als je de lijfrente binnen tien jaar afkoopt.

► Je koopt de lijfrente af in een jaar waarin je een laag inkomen of hoge aftrekposten hebt.

Sloophamer

PROBLEEM: woekerpolis

Hoewel de kosten van woekerpolissen inmiddels zijn verlaagd, zijn veel oudere polissen nog steeds duur. Lijfrentepolissen waarbij de aanbieder jaarlijks meer dan 1% aan 'eerste en doorlopende kosten' in rekening brengt, zijn geen uitzondering. Daarnaast zijn er de kosten van de beleggingsfondsen, zodat je in totaal al gauw meer dan 2% per jaar aan kosten betaalt.

OPLOSSING

► Kijk of je een woekerpolis hebt op claimservice.nl/heb-ik-een-woekerpolis. Via deze website kun je je ook aanmelden om mee te doen met een collectieve procedure tegen de verzekeraar. Claimservice is een dochterbedrijf van de Consumentenbond.

► Zet dure lijfrentepolissen om in een bancaire beleggingslijfrente. Dit heeft fiscaal geen nadelige gevolgen als je de regels goed volgt. Goedkope aanbieders zijn onder meer Brand New Day, Bright Pensioen en ZZP Pensioen.

Potje lijm

PROBLEEM: belastingnadeel ongedaan maken

Als je zzp'er bent en een laag jaarinkomen hebt, zeg €30.000 bruto of minder, heeft het geen zin om aan een lijfrente te beginnen. Je betaalt dan niet of nauwelijks inkomstenbelasting. Je hebt dan geen voordeel van lijfrenteaftrek, terwijl je over de uitkeringen wel belasting betaalt. Je betaalt met een lijfrente zelfs twee keer de bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw) over je inkomen. Een lijfrente heeft dan geen belastingvoordeel, maar een belastingnadeel.

Het principe van een lijfrente is: inleg aftrekbaar, uitkeringen belast. Maar vreemd genoeg geldt dit niet voor de Zvw-premie. Zzp'ers betalen de Zvw-

premie van 5,75% (2021) over hun inkomen vóór de lijfrenteaf trek. Vervolgens betalen ze opnieuw Zvw-premie over de lijfrente-uitkeringen. Ze betalen dus twee keer Zvw-premie. De Hoge Raad heeft in 2018 geoordeeld dat dit in een bepaald geval onrechtmatig is. Helaas ging dat alleen over het omzetten van een oudedagsreserve (FOR) in een lijfrente. Veruit de meeste lijfrentes worden direct vanuit het inkomen opgebouwd, en niet via een FOR.

OPLOSSING

► Lijfrente afkopen (zie 'Zaag' voor een toelichting).

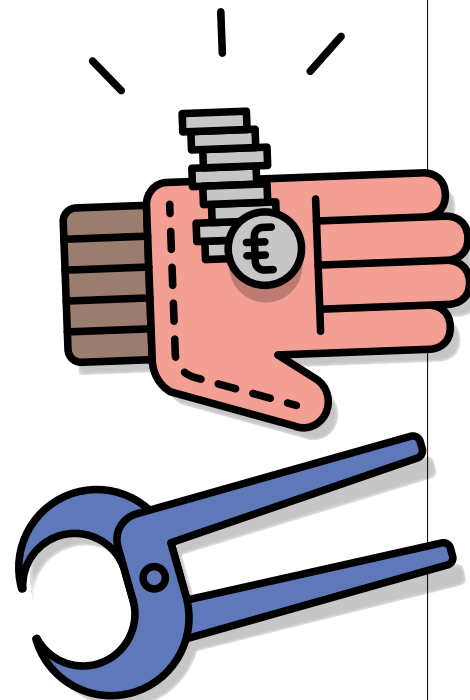
Schaaf

PROBLEEM: geen belastingaftrek meer
Na de berekening van je jaarruimte ontdek je dat je inleg geen belastingaftrek meer oplevert.

OPLOSSING

Afkopen – zie hierboven – is een optie. Als je het vrijgekomen kapitaal niet direct nodig hebt, kun je de polis ook in stand houden en alleen stoppen met het betalen van premie. Je maakt de lijfrente dan premievrij: je legt geen premie meer in, maar laat de waarde van de verzekering nog niet uitkeren. Het opgebouwde bedrag blijft staan en de lijfrentepolis keert op de afgesproken datum uit.

Het stoppen van premiebetaling heeft wel invloed op het verwachte eindkapitaal. Sommige kosten lopen namelijk door. Vraag de aanbieder daarom om een offerte voordat je de polis premievrij maakt. Daarin staat welk bedrag je op de einddatum kunt verwachten. Heeft je lijfrentepolis een garantie, dan berekent de verzekeraar het garanti kapitaal opnieuw. ●

Hoe doe je dat?

JAARRUIMTE BEREKENEN

De jaarruimte (2021) = $13,3\% * (\text{bruto-inkomen } 2020 - / - \text{ €}12.672) - 6,27 * \text{factor A (2020)} - / -$ toevoeging aan de FOR (voor zelfstandigen).

Daarbij is de factor A de pensioenaangroei in het afgelopen jaar.

VERKLARING AANVRAGEN

Een saldoverklaring en een verklaring geruisloze terugstorting vraag je aan bij de Belastingdienst. Dat kan alleen via de post. Het adres is:

**Belastingdienst
Afdeling CAP/MIA-1H
Postbus 90121
4800 RA Breda**

Voor niet-afgetrokken inleg die vóór 2010 is betaald, krijg je een saldoverklaring voor het hele bedrag. Sinds 2010 geldt een jaarlijks maximum van €2269 waarvoor je een saldoverklaring kunt krijgen. Vraag de verklaring bij voorkeur aan voordat de verzekeraar begint met uitkeren. Bij de aanvraag stuur je de volgende documenten mee:
► een kopie van de overeen-

komst met de lijfrente-uitvoerder;
► een specificatie van de afgetrokken en niet-afgetrokken jaarlijkse stortingen;
► een schriftelijke verklaring dat je niet alsnog aftrek vraagt voor de niet-afgetrokken premies.

Heb je geen bewijzen van aftrek meer, vraag dan de Belastingdienst om hulp. De fiscus bewaart voor iedere belastingplichtige de aangiftes over de afgelopen 14 belastingjaren. De gegevens over het 15e belastingjaar zijn

3 maanden na afloop van een jaar meestal niet meer beschikbaar. Over 2007 heeft de Belastingdienst je aangifte nog. Na maart volgend jaar wordt die automatisch uit het computersysteem verwijderd.

REVISIERENTE BEREKENEN

Op de website van de Belastingdienst staat een tool om de revisierente te berekenen: tinyurl.com/revisierente. Ook vind je daar een tool voor het berekenen van de jaarruimte: tinyurl.com/jaarruimte.